

CONSILIUL LEGISLATIV

Biroul permanent al Senatului

94 / 1.04.2024

AVIZ

referitor la propunerea legislativă privind deconspirarea rudelor lucrătorilor Securității care ocupă demnități sau funcții publice prin completarea Ordonanței de urgență nr. 24/2008 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității

Analizând propunerea legislativă privind deconspirarea rudelor lucrătorilor Securității care ocupă demnități sau funcții publice prin completarea Ordonanței de urgență nr. 24/2008 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității (b94/27.02.2024), transmisă de Secretarul General al Senatului cu adresa nr. XXXV/1137/04.03.2024 și înregistrată la Consiliul Legislativ cu nr. D228/29.03.2024,

CONSILIUL LEGISLATIV

În temeiul art. 2 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 73/1993, republicată, cu completările ulterioare, și al art. 33 alin. (4) din Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Legislativ, cu modificările ulterioare,

Avizează negativ propunerea legislativă, pentru următoarele considerente:

1. Proiectul de act normativ are ca obiect de reglementare completarea art. 3 din Ordonanța de urgență nr. 24/2008 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității, cu modificările și completările ulterioare.

Conform *Expunerii de motive*, demersul legislativ vizează deconspirarea rudelor lucrătorilor Securității care ocupă demnități sau funcții publice, mai exact, *se extinde dreptul cetățenilor și al presei la informațiile privind legăturile cu fosta Securitate prin rude de gradul III ale persoanelor care dețin funcțiile de Președinte al României, deputat sau senator în Parlamentul României, membru în Parlamentul European, membru al Guvernului, Avocatul Poporului, primar.*

Totodată, se propune publicarea pe pagina proprie de internet a Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității a unui „*registru public al tuturor lucrătorilor Securității*” care să permită identificarea sau căutarea acestora, după funcția sau demnitatea pe care o ocupă sau au ocupat-o, precum și transparentizarea legăturilor de rudenie ale acestora, până la gradul III, cu persoanele care ocupă funcțiile sau demnitățile de rang înalt, în statul român.

2. Prin conținutul său normativ, propunerea legislativă face parte din categoria legilor organice, fiind incidente dispozițiile art. 117 alin. (3) din Constituția României, republicată, iar în aplicarea prevederilor art. 75 alin. (1) din Legea fundamentală, prima Cameră sesizată este Camera Deputaților.

3. Precizăm că, prin avizul pe care îl emite, Consiliul Legislativ nu se pronunță asupra oportunității soluțiilor legislative preconizate.

4. Precizăm că mai multe inițiative legislative vizând acest concept al „*deconspirării*” au făcut obiectul dezbaterii Parlamentului, în perioada anilor 2021 - 2023, toate fiind respinse definitiv. De altfel, ultimele *cinci* inițiative legislative, din care două au avut un conținut identic sau asemănător, au fost avizate negativ de Consiliul Legislativ cu Avizele nr. 222/2021, nr. 460/2022, nr. 1253/2022, nr. 10/2023 și respectiv cu Avizul nr. 16/2024.

5. Considerăm că soluția legislativă propusă poate genera o discriminare între cetățeni pe criteriul legăturii de rudenie cu persoanele care au avut calitatea de lucrător al fostei Securități, stare de fapt care contravine principiului general prevăzut de art. 4 alin. (2) privind egalitatea între cetățeni, precum și prevederilor art. 16 alin. (1) privind egalitatea în drepturi a cetățenilor, din Constituția României, republicată.

Prin **Decizia nr. 530/2009**, Curtea Constituțională a reținut că „*Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 24/2008 urmărește scopul de deconspirare, enunțat în preambul, a persoanelor care au contribuit la instrumentarea dosarului întocmit de Securitate, prin consemnarea publică - publicarea în Monitorul Oficial al României, Partea a III-a, și punerea la dispoziția mijloacelor de informare în masă de către Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității, în temeiul art. 12 alin. (1) din ordonanță a celor care ocupă demnitățile sau funcțiile enumerate în art. 3, precum și a celor care își manifestă intenția de a candida pentru alegerea sau numirea în aceste demnități sau funcții.*”

Sub acest aspect, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 24/2008 operează o modificare substanțială a regimului juridic aplicabil persoanelor constatate ca fiind «lucrătoare ale Securității» față de prevederile Legii nr. 187/1999, declarată neconstituțională prin Decizia nr. 51 din 31 ianuarie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 95 din 6 februarie 2008. Astfel, reglementarea anterioară nu a urmărit doar deconspirarea persoanelor care au participat la activitatea de poliție politică comunistă, **ci a promovat răspunderea juridică și politică a acestora, cu scopul îndepărtării lor din anumite funcții, și împiedicarea lor de a candida pentru alegerea sau numirea în acele funcții.** Mai mult, așa cum a reținut Curtea Constituțională prin decizia menționată, legea crea premisele unei forme de răspundere morală și juridică colectivă, pentru simpla participare la activitatea serviciilor de informații, fără vinovăție și fără existența unei fapte de încălcare a drepturilor omului și a libertăților fundamentale”.

De asemenea, pronunțându-se asupra unei obiecții de neconstituționalitate a unei legi a lustrației, Curtea Constituțională a reținut prin **Decizia nr. 820/2010** că „După o încercare nereușită, cea din 1997, adoptarea în România a Legii lustrației este lipsită de eficiență juridică, **nefiind actuală, necesară și utilă, doar cu o semnificație exclusiv morală, ținând seama de perioada mare de timp care a trecut de la căderea regimului totalitar comunist”.**

Precizăm că normele propuse prin prezentul proiect de act normativ reprezintă o ingerință în **dreptul la viață intimă, familială și privată consacrat de art. 26 din Constituție.** Semnalăm că, potrivit **art. 53 alin. (1) din Legea fundamentală,** „Exercițiul unor drepturi sau al unor libertăți poate fi restrâns numai prin lege și numai dacă se impune, după caz, pentru: apărarea securității naționale, a ordinii, a sănătății ori a moralei publice, a drepturilor și a libertăților cetățenilor; desfășurarea instrucției penale; prevenirea consecințelor unei calamități naturale, ale unui dezastru ori ale unui sinistru deosebit de grav” iar, potrivit **alin. (2)** al aceluiași articol, „Restrângerea poate fi dispusă numai dacă este necesară într-o societate democratică. Măsura trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o, să fie aplicată în mod nediscriminatoriu și fără a aduce atingere existenței dreptului sau a libertății”.

Potrivit **Expunerii de motive**, demersul legislativ este motivat de faptul că „*Drepturile și libertățile românilor au fost în mod sistematic încălcate, cu consecințe ce s-au ramificat la nivelul societății românești prin victimizarea și distrugerea a numeroase familii*” iar „*legăturile demnitarilor cu fosta Securitate sunt de maxim interes public*”. Așadar, soluția legislativă preconizată, are ca scop „*clarificarea statutului de lucrător al Securității al părinților (rudelor de gradul III) acelor persoane care ocupă cele mai importante demnități publice în statul român*”, așa cum reiese din chiar titlul proiectului „*deconspirarea rudelor lucrătorilor Securității*” și pornește de la prezumția potrivit căreia legătura de rudenie până la gradul III a unei persoane care deține o demnitate publică cu un fost lucrător al Securității reprezintă o legătură cu fosta Securitate, legătură prin intermediul căreia exercitarea respectivei demnități publice ar fi controlată.

Or, scopul urmărit nu se circumscrie niciunui dintre scopurile enumerate de **art. 53 alin. (1) din Constituție** și nu este unul legitim, astfel încât să justifice ingerința în dreptul la viață intimă, familială și privată consacrat de **art. 26 din Constituție**, fiind întemeiat pe o prezumție a cărei valoare de adevăr nu poate fi stabilită. În fapt, prin soluțiile legislative propuse se instituie o stigmatizare a cetățenilor români care ocupă funcții sau demnități pentru faptele din trecut ale **rudelor de până la gradul al III-lea**, demersul legislativ fiind astfel **contrar principiului dreptății, ca valoare supremă a statului de drept, consacrat de art. 1 alin. (3) din Constituție**, instituindu-se, în fapt, o stigmatizare a cetățenilor care ar dori să ocupe funcții sau demnități publice pentru faptele din trecut ale rudelor acestora.

Din acest motiv, soluția legislativă propusă creează și o *discriminare între cetățeni pe criteriul legăturii de rudenie*, fiind, așa cum am arătat, susceptibile de a contraveni și prevederilor art. 4 alin. (2) din Constituție privind egalitatea între cetățeni și ale art. 16 alin. (1) din Legea fundamentală privind egalitatea în drepturi a cetățenilor. Astfel, chiar dacă nu există o răspundere juridică a cetățenilor pentru opțiunile din trecut ale rudelor lor, o eventuală dovedire a calității de lucrători ai Securității a acestor rude ale unor cetățeni ar institui o prezumție de imoralitate pentru acești cetățeni, prezumție care ar putea reprezenta un dezavantaj electoral pentru aceștia în cazul în care ar dori ulterior să candideze pentru ocuparea unei funcții de demnitate publică, putând fi afectat dreptul de a fi ales, consacrat de art. 37 din Constituție, precum

și dreptul de a fi ales în Parlamentul European, consfințit de art. 38 din Legea fundamentală.

De asemenea, opinăm că instituirea unui *registru public* al lucrătorilor Securității generează încălcarea prevederilor Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor).

Mai mult, semnalăm că soluția legislativă preconizată în prezenta propunere nu este **temeinic fundamentată**, luându-se în considerare interesul social, politica legislativă a statului român și cerințele corelării cu ansamblul reglementărilor interne.

În concordanță cu aceste deziderate, potrivit art. 6 din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată, cu modificările și completările ulterioare, proiectul de act normativ trebuie să instituie reguli **necesare, suficiente și posibile** care să conducă la o cât mai mare stabilitate și **eficiență legislativă**.

Totodată, dispozițiile art. 31 din Legea nr. 24/2000 impun ca **instrumentul de motivare** să prezinte cerințele care reclamă intervenția normativă - cu referire specială la insuficiențele și neconcordanțele reglementărilor în vigoare, principiile de bază și finalitatea reglementării propuse, cu evidențierea elementelor noi, subliniind implicațiile asupra legislației în vigoare, consultările derulate în vederea elaborării prezentei propuneri, precum și măsurile de implementare, respectiv modificările instituționale pe care le presupune aplicarea noului act normativ.

*

* *

Față de cele de mai sus, propunerea legislativă nu poate fi promovată.

PREȘEDINTE

Florin IORDACHE

București

Nr. 325/29.03.2024

O.U.G. nr. 24/2008

M. Of. nr. 182/10 mar. 2008

Ordonanță de urgență privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității

aprobată cu modificări și completări prin L. nr. 293/2008

M. Of. nr. 800/28 nov. 2008

- 1 rectificare M. Of. nr. 227/25 mar. 2008 *rectifică alin. 2 din preambul, art. 5 alin. (3), anexa*
RECTIFICARE
- 2 modificări prin L. nr. 293/2008 M. Of. nr. 800/28 nov. 2008 *modifică preambulul, art. 1 alin. (2), (5), (10) și (13), art. 2 lit. a) și b), art. 3 partea introductivă și lit. h), art. 3 lit. l), o), r), u) și z), art. 4 alin. (1), (2) și (4), art. 5 alin. (1), alin. (2) partea introductivă și lit. h), alin. (4) partea introductivă, art. 7 alin. (1) și (3), art. 8 partea introductivă, art. 10 alin. (2), art. 11 alin. (1) și (2), art. 14 lit. e), art. 17 alin. (13), art. 18, art. 25 alin. (2), art. 28 alin. (3), art. 30 alin. (5), art. 31 alin. (4), art. 33 alin. (1), art. 34, art. 36, art. 37 alin. (1), anexa; introduce lit. h_1) la art. 3, lit. d_1) la art. 5 alin. (2), alin. (8) la art. 30; abrogă art. 2 lit. c), art. 5 alin. (6)*
L. nr. 293/2008
Lege pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 24/2008 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității
- 3 aprobată cu modificări și completări prin L. nr. 293/2008 M. Of. nr. 800/28 nov. 2008
Lege pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 24/2008 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității
- 4 rectificare M. Of. nr. 810/3 dec. 2008 *rectifică anexa*
RECTIFICARE
- 5 modificări prin D.C.C. nr. 672/2012 M. Of. nr. 559/8 aug. 2012 *suspendă pentru o perioadă de 45 zile dispozițiile art. 2 lit. b) teza întâi cu privire la sintagmele "indiferent sub ce formă" și "relatări verbale consemnate de lucrătorii Securității", (termenul se împlinește la 21 septembrie 2012) după care operează dispozițiile art. 147 din Constituție*
Decizia nr. 672 din 26 iunie 2012 referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 24/2008 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității
- 6 admisă excepție de neconst. prin D.C.C. nr. 672/2012 M. Of. nr. 559/8 aug. 2012 *art. 2 lit. b) teza întâi cu privire la sintagmele "indiferent sub ce formă" și "relatări verbale consemnate de lucrătorii Securității"*
Decizia nr. 672 din 26 iunie 2012 referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 24/2008 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității

7 modificări prin L. nr. 187/2012 M. Of. nr. 757/12 nov. 2012 *modifică, la data de 1 februarie 2014, art. 30*
Lege pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal

Dispune republicarea cu renumerotare

(v. Decizia I.C.C.J. nr. 4/2014 - M. Of. nr. 434/13 iun. 2014)

8 modificări prin D.C.C. nr. 107/2014 M. Of. nr. 318/30 apr. 2014 *suspendă pentru o perioadă de 45 zile dispozițiile art. 10 alin. (1) (termenul se împlinește la 14 iunie 2014), după care operează dispozițiile art. 147 din Constituție*
Decizia nr. 107 din 27 februarie 2014 referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 2 lit. b) și ale art. 10 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 24/2008 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității

9 admisă excepție de neconst. prin D.C.C. nr. 107/2014 M. Of. nr. 318/30 apr. 2014 *art. 10 alin. (1)*
Decizia nr. 107 din 27 februarie 2014 referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 2 lit. b) și ale art. 10 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 24/2008 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității

10 modificări prin L. nr. 161/2019 M. Of. nr. 630/29 iul. 2019 *introduce 5_1, 12_1 și 12_2; abrogă art. 32*
Lege pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 24/2008 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității

ieșit din vigoare - scos din evidență

11 modificări prin D.C.C. nr. 794/2021 M. Of. nr. 1198/17 dec. 2021 *declară neconstituțională L. nr. 161/2019 și suspendă dispozițiile legii (termenul se împlinește la data de 30 ian. 2022), după care operează dispozițiile art. 147 din Constituție*
Decizia nr. 794 din 23 noiembrie 2021 referitoare la excepția de neconstituționalitate a Legii nr. 161/2019 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 24/2008 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității, în ansamblul său, precum și a dispozițiilor art. 2 lit. b) teza întâi din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 24/2008 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității